

J. S.

Skandynawskie studia socjologiczne

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 10, 648

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

uprzednio ustalony. Badając źródło, tj. osobę która normę wprowadza, Segerstedt słusznie podkreśla, że ta norma nie jest wyrazem indywidualnej woli lecz że wyrasta z całego przedziwa norm, którymi się społeczeństwo rządzi. Słusznie też krytykuje Jeroma Dowda stwierdzając, że realizator normy wykonuje ją przeważnie nieświadomie, wobec czego niemożliwa jest realizacja postulatów Dowda, domagającego się świadomego pełnienia norm. Sankcje dzieli Segerstedt na pozytywną odpłatę i negatywną odpłatę bez cierpienia oraz pozytywne ukaranie (z cierpieniem). Słusznie też wskazuje granicę między prawdziwą siłą, przemocą i sankcją. Dla sankcji konieczne jest aby karzący i karany używali tej samej symboliki, tj. muszą oni obaj sankcje jednakowo rozumieć. Z analizy sankcji następnie wyprowadza definicje według której prawo istnieje tylko w jednolitym systemie norm i tylko wtedy gdy sankcje posiadają jedno źródło. Zachowanie się prawne zachodzi wtedy, gdy w danej sytuacji wszyscy zachowują się jednakowo i gdy uniformizm ich zachowania wynika z tego samego, jednego źródła dysponującego mocą fizyczną. W przeciwieństwie do tego stoi zachowanie się wywodzące się z różnych norm partykularnych — zachowanie się moralne.

Widzimy więc, że w swym studium Segerstedt wyszedł z metodycznie słusznej obserwacji faktu socjologicznego, jakim jest niewątpliwie zachowanie się. W ten sposób zbliżył się bardzo do socjologii prawa. Kiedy jednak żąda, aby źródłem norm była także norma, to stosuje wówczas podejście prawne, a nie socjologiczne. Tu przenosi swe obserwacje z tej sfery uwarunkowania, w której musi poruszać się socjolog, do sfery wartości. Niemniej ta pierwsza mała socjologiczna praca Segerstedta jest interesująca, a autor był do niej dobrze przygotowany przez swe studia nad psychologią symboli i noetyką wartości. Ogólnie biorąc można powiedzieć o dotychczasowej pracy Segerstedta, że nie była to dotąd twórczość prawdziwie socjologiczna, chociaż w swych studiach psychologiczno-noetycznych i kulturalno-historycznych podkreśla on socjologiczne stanowisko. Tym bardziej interesującą rzeczą będzie śledzenie dalszego rozwoju Segerstedta pod wpływem zetknięcia z konkretnym materiałem socjologicznym. Można przypuszczać, że Segerstedt również jako socjolog zajmie umiarkowaną pozycję pomiędzy skrajnymi teoriami, tak jak to dotychczas czynił w swych pracach.

Jiří Kolaja (Stockholm)

SKANDYNAWSKIE STUDIA SOCJOLOGICZNE

W Kopenhadze wyszła pierwsza publikacja nowej serii prac socjologicznych, wydawanej przez profesorów socjologii w krajach skandynawskich. Redaktorem i wydawcą tej serii jest Teodor Geiger, profesor socjologii w Aarhus (Dania). Współpracują z nim: Torgny T. Segerstedt, prof. socjologii w Upsali (Szwecja), Veli Verkko, profesor socjologii w Helsinkach (Finlandia) oraz Johan Vogt, ekonomista w Oslo (Norwegia). Jako pierwsza praca wyszła: Knud Brix i Erik Hansen: *Duński socjalizm narodowy w czasie okupacji*. Wydawaniem prac zajmuje się J. H. Schultz Forlag w Kopenhadze.

J. S.